

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาที่ดีต้องคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล โดยให้บุคคลได้รับการศึกษาตามความต้องการของบุคคล เพื่อสนองความต้องการ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และตลอดจนข้อจำกัดและคุณลักษณะที่แตกต่างของบุคคล (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540 , หน้า 24-26) โดยเสรีภาพในการเลือกอาชีพของบุคคลเป็นสิ่งสำคัญในสังคมประชาธิปไตย จะไม่มีการกำหนดให้บุคคลเลือกอาชีพ แม้ว่าจะผ่านการทดสอบความถนัด ความสามารถแล้ว แต่ความชอบ ความสนใจของบุคคลเป็นองค์ประกอบในการเลือกอาชีพ ไม่ควรมีความขัดแย้งระหว่างความต้องการของบุคคลเป็นองค์ประกอบในการเลือกอาชีพ แม้ว่าบุคคลจะมีเสรีภาพในการเลือกอาชีพ แต่ความซับซ้อนของสังคมในปัจจุบันทำให้ตัดสินใจเลือกอาชีพได้ยาก มีเยาวชนจำนวนมากต้องการความช่วยเหลือในการวางแผนเลือกอาชีพ ซึ่งควรมีการช่วยเหลือเยาวชนเหล่านี้โดยการให้คำปรึกษาทางด้านการศึกษาและอาชีพ (วัชร ทรัพย์มี, 2520, หน้า 118) การเลือกอาชีพเป็นเรื่องที่สำคัญต่อชีวิตอย่างยิ่งหากเป็นไปอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของตนเองและสังคมแล้ว จะทำให้เกิดประโยชน์และความก้าวหน้าแก่ตนเองตลอดจนสังคม ดังนั้นแทนที่จะปล่อยให้การตัดสินใจเลือกอาชีพเป็นเรื่องของความบังเอิญ เลือกตามความเห็นของผู้ใหญ่ เลือกตามเพื่อน เด็กควรได้รับการแนะนำอย่างถูกต้องในการตัดสินใจตามความต้องการของตนเอง (ชัยนาถ นาคบุปผา, 2536, หน้า 1) พฤติกรรมความสามารถในการเรียนรู้และทักษะอาชีพของบุคคล จะสัมพันธ์กับความถนัดและความสนใจของบุคคลนั้น และคุณลักษณะของบุคคลจะสัมพันธ์กับความสำเร็จในการทำงาน ดังนั้นจึงต้องสร้างแบบวัดเพื่อทำนายลักษณะของความถนัดและความสนใจ ที่มีต่อการตัดสินใจในการเลือกอาชีพหรือการประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ (พรณี เกษกมล, 2541, หน้า 27) ในด้านความต้องการเกี่ยวกับการบริการแนะแนวของ

นักเรียน ส่วนใหญ่พบว่านักเรียนมีความต้องการให้มีการสำรวจความสนใจ การวัดความถนัดในวิชาต่าง ๆ และความเข้าใจตนเอง (ปิยนาด ศรีสวัสดิ์, 2541, หน้า 54) ดังจุดมุ่งหมายของหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) ที่ว่าเพื่อให้นักศึกษาเป็นที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ จึงควรให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ดังนั้นการจัดหลักสูตรจึงแบ่งออกเป็นหลายสาขาวิชาชีพ เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจของตนเอง (ศึกษาธิการ, 2533, หน้า 17) การที่ผู้เรียนจะเลือกเรียนสาขาวิชาอาชีพใดนั้น ผู้เรียนต้องมีความสนใจ ความสามารถบางอย่างที่เหมาะสมกับการเรียนในสาขาวิชาอาชีพนั้น ๆ ซึ่งบางครั้งนักเรียนหรือผู้ปกครองก็ไม่สามารถทราบได้ว่านักเรียนมีความสามารถหรือความสนใจด้านใด ดังนั้นการที่ผู้เรียนได้ทดสอบความสนใจก่อนที่จะตัดสินใจเลือกเรียนในสาขาวิชาอาชีพใด ๆ นั้น จึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง เพราะจะเป็นการช่วยทำให้ผู้เรียนได้ทราบว่า ผู้เรียนมีความสนใจที่แท้จริงในการเรียนสาขาวิชาอาชีพใด

การแนะแนวอาชีพ จึงเป็นการช่วยเหลือนักเรียนแต่ละคนให้ได้มีโอกาสในการเลือกอาชีพที่มีความเหมาะสมกับตนเองทั้งในด้านความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และบุคลิกภาพ ซึ่งจะมีผลดีต่อตัวนักเรียนเป็นอย่างยิ่งที่จะได้มีโอกาสประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง (คมเพชร ฉัตรสุกกุล, 2541, หน้า 24 - 25) การให้การศึกษาในเรื่องราวของอาชีพเพื่อพัฒนาบุคคลตามเอกภาพ ความสามารถ ความสนใจ สามารถช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับการประกอบอาชีพของบุคคล โดยคำนึงถึงความถนัด ความสนใจ และความเหมาะสมที่แตกต่างกัน (ปรีชา ทรัพย์ทะกุล ณ อยุธยา และวีรพจน์ เวชชะประสิทธิ์, มปป, หน้า 69) การแนะแนวเพื่อให้คำปรึกษาในด้านอาชีพ จำเป็นต้องใช้แบบสำรวจเพื่อให้ได้ข้อมูลว่าผู้รับคำปรึกษามี ความถนัด ความสนใจ พัฒนาการ วุฒิภาวะเป็นเช่นไรจึงจะสามารถช่วยให้การตัดสินใจด้านอาชีพถูกต้องเที่ยงตรงมากขึ้น (พรณี เกษกมล, 2541, หน้า 27)

จากที่กล่าวมาข้างต้น การแนะแนวนับว่ามีความสำคัญต่อบุคคลในการเลือกอาชีพและยังมีประโยชน์ต่อครู ผู้ปกครอง โรงเรียน สังคม และประเทศชาติ ดังที่พรรณราย ทรัพย์ทะประภา (2541, หน้า 18 - 19) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการแนะแนวไว้ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อนักเรียน คือ ช่วยให้นักเรียนสามารถปรับปรุงตนเองในทุก ๆ ด้านได้เหมาะสมยิ่งขึ้น เลือกแผนการเรียน เลือกวิชาชีพและอาชีพ หรือฝึกงานเพื่อเป็นการเตรียมตัวประกอบอาชีพอย่างเหมาะสมแก่สถานภาพของตนเองอย่างแท้จริง รวมทั้งช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการคิด ทั้งคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการปฏิบัติและการนำไปใช้ รวมทั้งทักษะในการแก้ปัญหา สามารถปรับตัวและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุข

2. ประโยชน์ต่อครู คือ ช่วยให้ครูรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมากขึ้นอันจะส่งผลให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนนักเรียนเป็นรายบุคคลได้อย่างเหมาะสม ครูสามารถใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนได้ผลดีขึ้น เพื่อดูแลนักเรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างของนักเรียน อีกทั้งช่วยให้นักเรียนแต่ละคนมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ทั้งช่วยลดเวลาและแรงงานที่จะต้องใช้ในการแก้ไขปัญหาภัยร้ายแรงต่าง ๆ ด้วย

3. ประโยชน์ต่อผู้ปกครอง คือ ช่วยให้ผู้ปกครองตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของบุตรหลานตนเองมากที่สุด มีโอกาสพิจารณาอย่างรอบคอบในการให้คำปรึกษาแก่บุตรหลานของตนในการเลือกแผนการเรียน และเลือกอาชีพในอนาคตให้สอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และบุคลิกภาพของบุตรหลานของตนเองเป็นหลักโดยไม่คำนึงถึงความต้องการของตนเพียงอย่างเดียว แล้วบังคับให้เด็กจำเป็นต้องเลือกเรียนหรือประกอบอาชีพตามใจผู้ปกครองสถานเดียว

4. ประโยชน์ต่อโรงเรียน คือ ช่วยให้โรงเรียนจัดกิจกรรมและบริการต่าง ๆ ในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและสังคม อีกทั้งยังเป็นการช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้ศึกษาเล่าเรียนอย่างมีความสุข เพราะผู้เรียนได้เรียนตรงตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของเขา ซึ่งอาจส่งผลให้โรงเรียนได้รับชื่อเสียงในด้านที่ช่วยสร้างความดีเด่นเป็นพิเศษให้แก่นักเรียน ที่มีความสามารถเฉพาะด้านอีกด้วย

5. ประโยชน์ต่อสังคมและชาติบ้านเมือง คือ การแนะแนวที่ได้ผลดีจะช่วยในเรื่องการจัดวางตัวบุคคลให้เหมาะสมแก่งาน และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมตามความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งการขยายตัวทางด้านอาชีพที่กว้างขวางออกไปมากขึ้น ซึ่งช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ในสังคมลงไปได้

ในการเลือกทางดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลมีสิ่งที่สำคัญคือ การประกอบอาชีพในอนาคต แต่การประกอบอาชีพไม่ใช่เรื่องของโชคชะตา สิ่งสำคัญที่สุดคือบุคคลนั้นต้องมีเป้าหมายของชีวิต มีการวางแผนที่ดีให้สามารถดำรงชีวิตได้ประสบผลสำเร็จในภาวะที่เป็นอยู่ การวางแผนการศึกษาต่อ เพื่อประกอบอาชีพที่เหมาะสมนอกจากจะมีความรู้ในเรื่องสถานที่เรียนและหลักสูตรแล้ว ยังมีสิ่งจำเป็นอีกหลายประการที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบ ซึ่งได้แก่ความสนใจ ความถนัด และบุคลิกภาพ (มนตรี มีลำไย, 2524, หน้า 9) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเมอร์ด็อก (Murdock, 1960, pp. 23 – 51) ที่กล่าวว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักศึกษา คือ ความสนใจ ความสามารถและประสบการณ์ในชีวิต การสอบคัดเลือกผู้เรียนเข้าศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรมนั้นสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ได้ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 5 วิชา คือ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ และวิชาสังคมศึกษา นอกจากนี้แล้วยังได้ใช้แบบวัดความรู้ ความสามารถทั่วไปทางวิชาอาชีพนั่น ๆ เป็นเครื่องมือในการคัดเลือกรักเรียนเข้าศึกษาต่อ แต่สิ่งที่พบตามมาก็คือ นักเรียนเลือกสาขาวิชาชีพตามความนิยมของตลาดแรงงานตามใจผู้ปกครอง และตามเพื่อนใกล้ชิด มากกว่าที่จะคำนึงถึงการเลือกวิชาชีพตามที่ตนเองสนใจหรือถนัดนักเรียนบางคนก็ไม่ทราบว่าตนเองมีความสนใจหรือถนัดทางด้านไหน จึงเป็นเหตุให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ดีเนื่องจากไม่ได้ให้ความสนใจกับวิชาที่เรียน บางคนก็ไม่สามารถที่จะเรียนจบตามที่คาดหวัง เพราะพบว่าตนเองไม่ได้ชอบไม่ได้สนใจในสิ่งที่เรียนอยู่ เนื่องจากว่ายังไม่มีเครื่องมือวัดที่จะใช้สำหรับวัดความสนใจ ในการเรียนวิชาอาชีพ

จากปัญหาและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้สร้างแบบวัดความสนใจในการเรียนวิชาอาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรมขึ้น ซึ่งประกอบไปด้วยสาขาวิชาอาชีพต่าง ๆ จำนวน 9 สาขาวิชา ได้แก่สาขาวิชาช่างยนต์ ช่างกลโรงงาน ช่างเชื่อมโลหะ ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างก่อสร้าง ช่างสถาปัตยกรรม ช่างสำรวจ และช่างซ่อมบำรุง เพื่อให้ผู้ที่มีความสนใจจะเรียนทางช่างอุตสาหกรรมได้ทราบความสนใจที่แท้จริงของตนเอง และใช้ประกอบกับการตัดสินใจเลือกเรียนในสาขาวิชาอาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรม ตามที่ตัวเองชอบและสนใจ จะได้ไม่เกิดปัญหาต่าง ๆ ทางสังคมตามมาเพราะเมื่อผู้เรียนได้เรียนตามที่ใจตนเองปรารถนาที่สุด ไม่ได้เรียนเพียงแค่ว่าสนองความต้องการของผู้ปกครองหรือตามความปรารถนาของสังคมเท่านั้น แต่เป็นการเรียนตาม

ความต้องการของตนเองจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จในชีวิตตามที่ตั้งหวังไว้ได้ในที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างเครื่องมือวัดความสนใจในการเรียนวิชาอาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรม

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2543 ประเภทช่างอุตสาหกรรมของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตการศึกษา 8 ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย วิทยาลัยเทคนิคลำพูน วิทยาลัยเทคนิคลำปาง วิทยาลัยเทคนิคแพร่ วิทยาลัยเทคนิคน่าน วิทยาลัยเทคนิคพะเยา และวิทยาลัยเทคนิคสันกำแพง

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม ที่เปิดสอนในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตการศึกษา 8 ประกอบไปด้วยสาขาวิชาช่างยนต์ช่างกลโรงงาน ช่างเชื่อมโลหะ ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างก่อสร้าง ช่างสถาปัตยกรรม ช่างสำรวจ และช่างซ่อมบำรุง รวมจำนวน 9 สาขาวิชา

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้คำนึงถึงเพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับสติปัญญา ตลอดจนพื้นฐานทางครอบครัวหรือฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่างแต่อย่างใด
2. แบบวัดความสนใจในวิชาอาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรม สามารถวัดความสนใจในวิชาอาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม 9 สาขาวิชา ได้แก่ช่างยนต์ ช่างกลโรงงาน ช่างเชื่อมโลหะ ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างก่อสร้าง ช่างสถาปัตยกรรม ช่างสำรวจ และช่างซ่อมบำรุง

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความสนใจ หมายถึง ความรู้สึกโน้มเอียงหรือความชอบที่บุคคลเลือกที่จะกระทำมากกว่าสิ่งอื่น ๆ

วิชาอาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรม หมายถึง สาขาวิชาช่างต่าง ๆ ได้แก่สาขาวิชาช่างยนต์ ช่างกลโรงงาน ช่างเชื่อมโลหะ ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างก่อสร้าง ช่างสถาปัตยกรรม ช่างสำรวจ และช่างซ่อมบำรุง

แบบวัดความสนใจในการเรียนวิชาอาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรม หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้วัดความสนใจของนักเรียน ที่มีต่อสาขาวิชาช่างต่าง ๆ

นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่เรียนหรือศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.)ประเภทช่างอุตสาหกรรม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้แบบวัดความสนใจในการเรียนวิชาอาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรม ที่มีคุณภาพ
2. ผู้ที่มีความสนใจจะเรียนทางช่างอุตสาหกรรมสามารถทราบความสนใจที่แท้จริงของตนเองเพื่อใช้ในการพิจารณาเลือกเรียนวิชาอาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรมในสาขาวิชาต่างๆ
3. ได้เครื่องมือที่ใช้เป็นแนวทาง สำหรับครูแนะแนวรวมถึงผู้ปกครองได้ทราบข้อเท็จจริง และความสนใจที่แท้จริงของนักเรียนในการเลือกเรียนวิชาอาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรม
4. ได้แนวทางในการศึกษาและสร้างเครื่องมือวัดความสนใจ ในการเรียนสาขาวิชาอื่น ๆ ต่อไป